Lieta Nr.A42467307
AA43-0437-10/2

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2010.gada 23.februārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja U.Mihailova,
tiesneši S.Kanenberga un E.Puriņš,
ar tulci *A.S.*,

piedaloties pieteicējam *S.D.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvei *O.K.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *S.D.* pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmuma Nr.1/12-D/271 un Jēkabpils cietuma administrācijas rīcības, izpildot disciplinārsodu, atzīšanu par prettiesisku un personiskā un morālā kaitējuma atlīdzību Ls 28 000 apmērā, sakarā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 30.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmumu *S.D.* piemērots disciplinārsods – ievietošana soda izolatorā uz 14 diennaktīm par to, ka *S.D.* 2007.gada 9.janvārī plkst.12.05 būdams kameras Nr.*/kameras numurs/* dežurants nostājās ierindā bez krūšu vizītkartes un uz amatpersonas aizrādījumu lietoja necenzētus cilvēka cieņu un godu aizskarošus vārdus.

Par piemēroto disciplinārsodu *S.D.* 2007.gada 14.janvārī iesniedza sūdzību Ieslodzījuma vietu pārvaldei (turpmāk arī – pārvalde), kurā lūdza atzīt par prettiesisku Jēkabpils cietuma administrācijas rīcību – pieteicēju slimu ievietojot soda izolatorā un anulēt prettiesisko lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu.

Ar 2007.gada 9.februāra vēstuli Nr.1/12-D/271 Ieslodzījuma vietu pārvalde sniedza atbildi uz *S.D.* 2007.gada 14.janvāra iesniegumu, ka piemērotais disciplinārsods ir likumīgs un pamatots.

Ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 2.marta vēstuli Nr.1/12-D/473/562/599/630/645 atkārtoti sniegta atbilde uz *S.D.* 2007.gada 14.janvāra iesniegumu un norādīts, ka disciplinārsods piemērots pamatoti.

Atbildot uz *S.D.* 2007.gada 16.februāra iesniegumu, Ieslodzījuma vietu pārvalde 2007.gada 9.martā pieņēma lēmumu Nr.1/15-D/986, ar kuru Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmums par

disciplinārsoda piemērošanu atstāts negrozīts un noraidīts lūgums par personiskā un morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[2] 2007.gada 15.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *S.D.* pieteikums par Ieslodzījuma vietu pārvaldes un Jēkabpils cietuma administrācijas prettiesiskām darbībām un personiskā un morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 28 000 apmērā. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētiem apstākļiem.

[2.1] Notiesāto, ja viņš atzīts par slimu, nevar ievietot soda izolatorā.

[2.2] Pirms ievietošanas soda izolatorā 2007.gada 9.janvārī, netika veikta likumā noteiktā obligātā ārsta apskate.

[2.3] Ievietojot *S.D.* Centrālcietuma karcerī, kur viņš turpināja izciest piemēroto disciplinārsodu no 2007.gada 15.janvāra līdz 2007.gada 28.janvārim, tika pārtraukts ārstniecības kurss, tādējādi pārkāpjot *S.D.* tiesības uz pilnvērtīgu medicīnisko aprūpi, un nodarot papildus ciešanas un kaitējumu pieteicēja veselībai.

[2.4] Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra atbilde Nr.1/12-D/271 ir formāla, tajā nav vērtēta piemērotā soda likumība.

[3] Ieslodzījuma vietu pārvalde (turpmāk arī – atbildētāja) rakstveida paskaidrojumā tiesai norāda, ka pieteikumu neatzīst un lūdz tiesu pieteikumu noraidīt pamatojoties uz turpmāk minētiem apsvērumiem.

[3.1] *S.D.* ar savu rīcību, nostājoties ierindā bez krūšu vizītkartes un uz amatpersonas aizrādījumu lietojot necenzētus vārdus, ir pārkāpis Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.423) 14.punkta un 45.8.apakšpunkta prasības.

[3.2] Pirms *S.D.* ievietošanas soda izolatorā saskaņā ar minēto noteikumu 85.punktu tika saņemts ārsta stomatologa atzinums.

[3.3] Jēkabpils cietuma administrācija, piemērojot disciplinārsodu *S.D.*, rīkojās atbilstoši tiesību aktiem un disciplinārsods tika piemērots pamatoti.

[3.4] Atbildes pieteicējam ir sniegtas pēc būtības.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 30.marta spriedumu daļēji apmierināts *S.D.* pieteikums, atzīt par prettiesisku Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmumu par disciplinārsoda – ievietošana soda izolatorā piemērošanu, atzīta par prettiesisku Jēkabpils cietuma administrācijas faktiskā rīcība, izpildot disciplinārsodu, un uzlikts par pienākumu atbildētājai atlīdzināt *S.D.* morālo kaitējumu 50 (piecdesmit) latu apmērā, kā arī atstāts bez izskatīšanas *S.D.* pieteikums daļā par personiskā un morālā kaitējuma atlīdzinājumu par Jēkabpils cietuma un Centrālcietuma administrācijas faktisko rīcību. Tiesas spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem motīviem.

[4.1] Tiesa atzina, ka konstatētie trūkumi – pierādījumu neizvērtēšana un pamatojuma neesamība, to kopsakarībā ir atzīstami par būtiskiem, jo nav iespējams konstatēt, ka iestāde būtu pēc būtības vērtējusi pārkāpuma raksturu, piemērojamo sodu un izdarījusi lietderības apsvērumus. Ievērojot minēto, Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmums par disciplinārsoda – ievietošana soda izolatorā uz 14 diennaktīm, piemērošanu ir prettiesisks.

[4.2] Ievērojot, ka lēmums par disciplinārsoda piemērošanu atzīts par prettiesisku, arī Jēkabpils cietuma administrācijas rīcība, kas veikta, pamatojoties uz prettiesisku lēmumu, ir atzīstama par prettiesisku.

[4.3] Kā redzams no lietas materiāliem pieteicējs 2007.gada 14.janvāra apstrīdēšanas iesniegumā augstākai iestādei nav lūdzis atlīdzinājumu par Jēkabpils cietuma un Centrālcietuma administrācijas faktisko rīcību. Tādējādi secināms, ka pieteicējs nav ievērojis likumā noteikto lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību un pieteikums šajā daļā saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 278.panta 1.punktu ir atstājams bez izskatīšanas.

[4.4] Ņemot vērā spriedumā konstatētos apstākļus, tiesa atzina, ka pieteicējam morālais kaitējums par pārvaldes faktisko rīcību, nesniedzot atbildi pēc būtības, ir atlīdzināms Ls 50 apmērā. Minētā summa ir samērīga gan attiecībā pret atbildētāju, kas liks pārvērtēt savas pieļautās kļūdas, gan attiecībā pret pieteicēju, kuram šai summai būtu jāsniedz morāls gandarījums.

[5] Apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 30.marta spriedumu iesniedza pārvalde, kurā lūdza lietu izskatīt no jauna pēc būtības un pieteicēja pieteikumu noraidīt, pamatojoties uz turpmāk minētiem apsvērumiem.

[5.1] Spriedumā tiesa secināja, ka ir precizējami pieteicēja prasījumi, proti, tiesas ieskatā pieteicējs būtībā nepiekrīt tam, ka atbildētāja ar savu lēmumu ir atzinusi par tiesisku Jēkabpils cietuma 2007.gada 9.janvāra lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu, bet nav atzinis par prettiesisku Jēkabpils cietuma administrācijas faktisko rīcību – pieteicēju slimu ievietojot soda izolatorā un pārtraucot medicīnisko aprūpi.

[5.2] No pieteicēja 2007.gada 14.janvāra apstrīdēšana iesnieguma nepārprotami izriet, ka pieteicējs konkrēti lūdz atcelt viņam piemēroto disciplinārsodu un kā disciplinārsoda atcelšanas pamatojumu norāda dažādus argumentus, to starpā arī attiecībā uz medicīnisko apskati pirms ievietošanas soda izolatorā. Jāņem vērā, ka ne Jēkabpils cietuma ziņojumā par konstatēto disciplinārpārkāpumu, ne arī Jēkabpils cietuma lēmumā par disciplinārsoda piemērošanu pieteicējs nav izteicis iebildumus veselības stāvokļa sakarā.

[5.3] Tā kā pieteicējs lūdza izvērtēt konkrētu disciplinārsodu un atcelt to, tad atbildētāja pieņēma konkrētu lēmumu saistībā ar struktūrvienības

lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu. Nav pieļaujams neierobežoti interpretēt pieteicēja prasījumu.

[5.4] Ņemot vērā, ka pieteicējs ir aktīvs tiesību aizstāvis, viņam ir pietiekamas zināšanas, lai apstrīdēšanas iesniegumā norādītu konkrētu lūgumu, kas šajā gadījumā ir nepārprotami skaidrs. Bez tam, vērtējot tiesas secinājumu attiecībā uz faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, kas izpaudās, pieteicēju ievietojot soda izolatorā, ievietošana soda izolatorā konkrētajā gadījumā nav uzskatāma par faktisko rīcību Administratīvā procesa likuma 89.panta izpratnē.

[5.5] Tiesa, vērtējot pārvaldes 2009.gada 9.februāra lēmumu Nr.1/12-D/271, nav ņēmusi vērā, ka apstrīdēšanas iesniegumā, saistībā ar kuru tika pieņemts minētais lēmums, pieteicējs nav lūdzis atlīdzināt morālo kaitējumu. Pieteicējs bija vairākkārt vērsies Pārvaldē ar analoģiska satura iesniegumiem, kā rezultātā, atbildētāja 2007.gada 9.martā pieņēma galīgo lēmumu Nr.1/15-D/986 saistībā ar pieteicēja apstrīdēto lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu, cita starpā, izlemjot arī jautājumu par atlīdzinājumu, taču šo lēmumu tiesa nevērtēja, vienlaikus vērtējot morālā kaitējuma atlīdzinājuma pamatu, tādējādi nonākot pretrunā ar sprieduma 9.3.punktā izdarītajiem secinājumiem.

[5.6] Lai gan nevar piekrist tiesas secinājumam, ka konkrētajā gadījumā ir jālemj tikai par sākotnējā struktūrvienības lēmuma tiesiskumu, taču vienlaikus atbildētāja iebilst pret tiesas izdarītajiem secinājumiem attiecībā uz sākotnējā lēmuma izvērtēšanu.

[5.7] Izvērtējot pieteicējam Jēkabpils cietumā piemērotā disciplinārsoda pamatotību, nebija pamata apšaubīt brīvības atņemšanas iestādes amatpersonas ziņojumā norādīto informāciju. No ziņojumā pieteicēja sniegtā rakstveida paskaidrojuma izriet, ka pieteicējs nenoliedz, ka ir pieļāvis soda izciešanas režīma prasību pārkāpumu. Līdz ar to rodas jautājums, kāda ticamība ir izvērtējama, ja pārkāpuma fakts netiek noliegts. Treškārt, kā izriet no administratīvo tiesu prakses, lielāka ticamība tiek piešķirta tās personas paskaidrojumam vai ziņojumam, kas nav ieinteresēta lietas iznākumā.

[5.8] Saistībā ar Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu pieteicējam atbilstību formālajiem un procesuālajiem priekšnoteikumiem atbilstoši Administratīvā procesa likuma 69.panta pirmās daļas 2.punktam iestāde ir atbrīvota no pienākuma ievērot Administratīvā procesa likuma 67.pantā noteikto administratīvā akta izdošanas procedūru gadījumā, ja normatīvajā aktā ir paredzēta cita administratīvā akta izdošanas forma. Savukārt lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu notiesātajiem sastāvdaļas noteiktas Noteikumu Nr.423 15.pielikumā, un konkrētajā gadījumā Jēkabpils cietuma priekšnieks, pieņemot lēmumu vadījies no Noteikumu Nr.423 15.pielikumā noteiktajām prasībām, kas, cita starpā, ir atzīts arī spriedumā. Tādējādi, Jēkabpils cietuma priekšnieka lēmums par disciplinārsoda piemērošanu pieteicējam atbilst tā

izdošanai noteiktajiem formālajiem un procesuālajiem priekšnoteikumiem, līdz ar to sprieduma 15.punktā tiesas izdarītais secinājums par administratīvā akta prettiesiskumu ir nepamatots.

[5.9] Konkrētajā gadījumā Latvijas Sodu izpildes kodeksa 71.panta pirmajā daļā paredzētie kritēriji, kas nepieciešami lēmuma pieņemšanai par disciplinārsoda uzlikšanu tika iekļauti un nepārprotami izriet no ziņojuma par soda izciešanas režīma prasību pārkāpumu. Saskaņā ar lēmumu par soda piemērošanu notiesātajam minētais ziņojums ir pievienots lēmumam kā pārkāpumu apstiprinošs dokuments.

[5.10] Ārsts - stomatologs, kurš apskatīja pieteicēju 2007.gada 9.janvārī pirms ievietošanas soda izolatorā ir Jēkabpils cietuma Medicīnas daļas priekšnieks, viņš neapšaubāmi ir medicīnas darbinieks. Ārstam – stomatologam ir nepieciešamās zināšanas, lai veiktu medicīnisko apskati un dotu atzinumu par personas ievietošanas soda izolatorā pieļaujamību.

[5.11] Pieteicēja medicīniskās aprūpes pārkāpumi netika konstatēti. Turpinot disciplinārsoda izpildi citā ieslodzījuma vietā – Centrālcietumā, pieteicēju 2007.gada 15.janvārī atkārtoti apskatīja cits ārsts pirms ievietošanas soda izolatorā. Atrodoties Latvijas cietumu slimnīcā no 2007.gada 15.janvāra līdz 28.janvārim ar ārsta atļauju pieteicējs tika ievietots soda izolatorā.

[5.12] Ņemot vērā minēto, nevar piekrist spriedumam daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanu. Nevar piekrist tiesas secinājumiem, ka atbildētāja ir radījusi pieteicējam morālo kaitējumu Atlīdzināšanas likuma izpratnē ar par prettiesisku atzīto Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmumu.

[6] Tiesai iesniegtajos paskaidrojumos par apelācijas sūdzību pieteicējs norāda, ka uzskata apelācijas sūdzību par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz pieteikumā un turpmāk minētiem apstākļiem.

[6.1] Tiesa nepārkāpa robežas un, interpretējot atbildētājas faktisko rīcību, ievēroja gan atbildētājas, gan pieteicēja tiesības. Tiesa rīkojās atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņām, ka ļoti daudz ir atkarīgs no katras valsts tiesneša objektivitātes un profesionalitātes, konkrēti cilvēktiesību pārkāpumu lietās.

[6.2] Pieteicējs atzīst, ka krūšu identifikators pieteicējam nokrita kamerā, uz ko pārbaudes laikā norādīja kontrolieris, bet 14 diennakšu soda piespriešana par to, ir atkarīga no tiesiskuma un likumības izpratnes. Tiesa līdzīgās lietās atzina, ka atbildētāja prettiesiski rīkojas, jo pastāv 6 pakāpju soda sistēma, kur satikšanās liegums un ievietošana soda izolatorā ir vieni no bargākajiem sodiem.

[6.3] Par pretlikumīgu rīcību pieteicējam pienākas atbilstoša morālā kompensācija, tāda, kas liegtu turpmāk izdarīt jaunus pārkāpumus no atbildētājas puses. Tiesas piespriestos Ls 50 atbildētāja nevēlas maksāt, bet pieteicējs šo summu uzskata par nesamērīgi mazu, kas nekalpo soda mērķim,

tāpēc lūdz pārskatīt summas lielumu, nosakot pieteicējam atlīdzību par morālo kaitējumu Ls 500 apmērā.

[6.4] Ārsts stomatologs zobārstniecībā strādā 30 gadus un skolu pabeidza sen, lai šobrīd viņam būtu zināšanas veselības stāvokļa pārbaudes jomā.

[7] Tiesas sēdē atbildētājas pārstāve apelācijas sūdzību uzturēja, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem.

Pieteicējs apelācijas sūdzību neatzina un pieteikumu uzturēja uz tajā un rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādītajiem motīviem.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un ka pieteikums ir daļēji apmierināms.

[9] Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Tā kā atbildētāja pārsūdz pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru pieteicēja pieteikums apmierināts, t.i., atzīti par prettiesiskiem Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmums un faktiskā rīcība, kā arī uzlikts pienākums atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu 50 latu apmērā, Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka apelācijas instancei ir jāizskata lieta šajā daļā.

[10] No pieteicēja pieteikuma Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs lūdza tiesu:

1) atzīt par prettiesisku Jēkabpils cietuma administrācijas faktisko rīcību, pieteicēju slimu ievietojot soda izolatorā;

2) atcelt Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmumu Nr.1/12-D/271;

3) atzīt par prettiesisku Ieslodzījuma vietu pārvaldes faktisko rīcību, nesniedzot atbildi pēc būtības uz 2007.gada 14.janvāra iesniegumu, un atlīdzināt morālo kaitējumu par šo rīcību.

No minētajiem prasījumiem apgabaltiesa secina, ka pieteicējs ir vēlējies pārbaudīt viņam piemērotā disciplinārsoda tiesiskumu un pamatotību, pārbaudīt, vai disciplinārsoda izpilde atbilst normatīvo aktu prasībām, kā arī atlīdzināt morālo kaitējumu par procesuālo pārkāpumu, atbildētājai nesniedzot atbildi pēc būtības uz pieteicēja 2007.gada 14.janvāra iesniegumu.

[11] Ar Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmumu konstatēts, ka pieteicējs 2007.gada 9.janvārī plkst.12.05 būdams kameras Nr./*kameras numurs/* dežurants nostājās ierindā bez vizītkartes un uz

aizrādījumu lietoja necenzētus, cilvēka cieņu un godu aizskarošus vārdus, un pieteicējam piemērots disciplinārsods 14 diennaktis soda izolatorā. Lēmumā norādīts, ka pieteicējs ir pārkāpis Noteikumu 423 14. un 45.8.punktu.

Noteikumu Nr.423 14.punkts paredz, ka notiesātie valkā sezonai atbilstošu personisko apģērbu vai noteikta parauga apģērbu ar piestiprinātu vizītkarti (7.pielikums). Vizītkartē norāda notiesātā vārdu, uzvārdu, dzimšanas gadu, kā arī vienības numuru. Atklātajos cietumos notiesātie valkā personisko apģērbu, ārpus cietuma – bez piestiprinātas vizītkartes.

Noteikumu 45.8.punktā noteikts, ka notiesātajiem ir aizliegts lietot necenzētus vārdus.

No pieteikuma un pieteicēja paskaidrojumiem apgabaltiesa secina, ka pieteicējs atzīst, ka ir pārkāpis Noteikumu Nr.423 14. un 45.8.punktu. Tomēr pieteicējs noliedz, ka ar necenzētiem vārdiem nav vērsies uz aizrādījumu piestiprināt krūšu vizītkarti.

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka ir pierādīts, ka pieteicējs ir izdarījis Noteikumu Nr.423 14.punktā paredzēto pārkāpumu, un tiesa nepārbauda šī pārkāpuma apstākļus. Lietā pastāv strīds, vai iestāde ir pamatoti atzinusi, ka pieteicējs ar necenzētiem vārdiem vērsies pret cietuma amatpersonām.

[12] 2007.gada 9.janvārī sastādīts ziņojums par notiesātā izciešanas režīma pārkāpumu Nr.46 par to, ka pieteicējs 2007.gada 9.janvārī plkst.12.05 būdams kameras Nr.06 dežurants nostājās ierindā bez krūšu vizītkartes un uz aizrādījumu piestiprināt krūšu vizītkarti lietoja necenzētus cilvēka cieņu un godu aizskarošus vārdus [..], kas ir rupjš režīma pārkāpums. Ziņojumu ir parakstījušas divas cietuma amatpersonas – *J.Č.* un *J.K.*

Lai gan pieteicējs norāda, ka ar necenzētiem vārdiem nav vērsies pret cietuma amatpersonām, Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka divas cietuma amatpersonas ir atzinušas, ka pieteicēja izteiktie necenzētie vārdi ir adresēti viņām, un tiesai nav pamata apšaubīt amatpersonu sniegtā ziņojuma patiesību.

Necenzēts vārds ir nepieklājīgs, rupjš, lietošanai sabiedriskās vietās nepieņemams vārds (arī izteiciens), kuru lietojot kāds tiek nepamatoti vai ļauni nozākāts (t.i., izsmiets, nievīgi nopelts) (Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas priekšsēdētājas Valentīnas Skujiņas 2007.gada 6.marta skaidrojums).

Pieteicējs nenoliedz, ka ir lietojis necenzētus vārdus.

Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka, tā kā necenzēts vārds ir tāds vārds, kas ir nepieņemams lietošanai sabiedriskās vietās, un ka tas ir rupjš vārds, vēršanās ar šādiem vārdiem pret iestādes darbiniekiem ir viņu cilvēka goda un cieņas aizskārums.

Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodekss 70.panta ceturtās daļas 1.punktu par rupju soda izciešanas režīma pārkāpumu uzskatāma iestādes darbinieku cieņas un goda aizskaršana.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējs ir izdarījis rupju režīma pārkāpumu.

[13] Ar Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmumu pieteicējam piemērots disciplinārsods 14 diennaktis soda izolatorā. Pieteicējs iebilst, ka viņam piemērots maksimālais disciplinārsods. Līdz ar to apgabaltiesa pārbauda piemērotā disciplinārsoda samērīgumu.

Latvijas Sodu izpildes kodekss 70.panta pirmā daļa paredz, ka ar soda izciešanas režīma prasību pārkāpšanu notiesātajiem var uzlikt šādus sodus:

1) izteikt brīdinājumu;

2) izteikt rājienu;

3) aizliegt uz laiku līdz vienam mēnesim pirkt pārtikas produktus un tabakas izstrādājumus brīvības atņemšanas iestādes veikalā;

4) aizliegt kārtējo telefonsarunu;

5) aizliegt kārtējo satikšanos;

6) notiesātos, kas sodu izcieš cietumos, ievietot soda izolatorā līdz piecpadsmit diennaktīm.

Atbilstoši panta trešajai daļai ievietot soda izolatorā var tikai notiesātos, kuri izdarījuši rupjus vai sistemātiskus soda izciešanas režīma pārkāpumus.

Panta piektā daļa paredz, ka par sistemātiskiem režīma pārkāpumiem uzskatāmi Brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumi, kas izdarīti divas vai vairākas reizes pēdējā pusgada laikā.

No minētajām normām Administratīvā apgabaltiesa secina, ka likums pieļauj vainīgajām personām piemērot atšķirīgus disciplinārsodus, tai skaitā, šajā gadījumā arī ievietošanu sodu izolatorā, jo tiesa atzina, ka pieteicējs ir izdarījis rupju režīma pārkāpumu.

Bez tam, ņemot vērā lietas materiāliem pievienoto izziņu par pieteicēja izdarītajiem režīma pārkāpumiem (lietas 38.lapa), apgabaltiesa atzīst, ka iestādei bija tiesības pieteicēja pārkāpumu vērtēt kā sistemātisku režīma pārkāpumu.

[14] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 65.panta trešo daļu, ja piemērojamā tiesību normā noteikts, ka administratīvais akts izdodams, bet nav noteikts tā konkrētais saturs (satura izvēles administratīvais akts), iestāde izdod šo aktu, ievērojot piemērojamā tiesību normā noteiktos ietvarus, un šajos ietvaros, pamatodamās uz lietderības apsvērumiem, nosaka administratīvā akta saturu.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmumā un Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra vēstuli Nr.1/12-D/271 nav ietverti lietderības apsvērumi soda piemērošanā.

Judikatūrā atzīts, ja lietderības apsvērumi netiek ietverti iestādes lēmumā un lēmums nav acīmredzami nesamērīgs, ir iespējams, ka iestāde

šādus apsvērumus ir izdarījusi, bet nav atspoguļojusi tos rakstveida lēmumā. Šāds pārkāpums ir uzskatāms par formālu pārkāpumu, kura dēļ administratīvais akts nav atceļams. Tikai tad, ja šādu apsvērumu neizdarīšana vai nepareiza izdarīšana ir novedusi pie administratīvā akta prettiesiskuma pēc būtības, administratīvais akts ir atceļams (sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 22.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-245/2006 15.punktu, 2009.gada 10.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-114/2009 15.punktu). Citiem vārdiem, apstāklis, ka lēmumā tieši nav norādīti lietderības apsvērumi, pats par sevi nenozīmē, ka iestāde tādus nav izdarījusi. Tomēr iestādei jebkurā gadījumā jāspēj konkrētā lēmuma apsvērumus atklāt (formulēt) (Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 21.maija spriedums lietā Nr.SKA-177).

Atbildētāja paskaidrojumos norādīja, ka konkrētais sods ir piemērots, jo pieteicējs izdarījis rupju režīma pārkāpumu un ir iepriekš disciplināri sodīts.

Tā kā pieteicējs sodīts par divu pārkāpumu izdarīšanu, no kuriem viens ir rupjš režīma pārkāpums, un iestāde, nosakot sodu, ir vērtējusi pieteicēja iepriekšējo disciplināro sodāmību (disciplinārlietas materiāliem ir pievienota izziņa par pieteicēja iepriekšējo disciplināro sodīšanu), Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka minētie apsvērumi ir pietiekami disciplinārsoda 14 diennaktis soda izolatorā piemērošanai.

Pamatojoties uz minēto, apgabaltiesa atzīst, ka Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmums Nr.1/12-D/271 ir tiesisks.

Vienlaikus Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka apstāklis, ka lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu veidlapa ir apstiprināta ar normatīvu aktu, nenozīmē, ka iestāde tiek atbrīvota no pienākuma ievērot Administratīvā procesa likuma 67.pantā noteikto administratīvā akta izdošanas procedūru.

[15] Attiecībā uz pieteicēja prasījumu par Jēkabpils cietuma administrācijas faktisko rīcību, pieteicēju ievietojot soda izolatorā, t.i., izpildot Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmumu, Administratīvā apgabaltiesa konstatē turpmāk minēto.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 363.panta pirmo un otro daļu privātpersona, pret kuru vērsta piespiedu izpilde, var iesniegt sūdzību, ja izpildiestādes darbības, kas vērstas uz administratīvā akta piespiedu izpildi, neatbilst šīs nodaļas noteikumiem. Sūdzību var iesniegt septiņu dienu laikā no dienas, kad privātpersona ir uzzinājusi par izpildiestādes darbību. Sūdzību iesniedz augstākā iestādē[..]. Augstākas iestādes lēmumu septiņu dienu laikā var pārsūdzēt tiesā. Tiesa sūdzību izskata rakstveida procesā. Tiesas lēmums nav pārsūdzams.

Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa ar spriedumu ir lēmusi jautājumu par Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmuma izpildi, kas bija izskatāms kā sūdzība par administratīvā akta piespiedu izpildi.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2009.gada 16.jūnija lēmumā Nr.SKA–437/2009 10.punktā norādīja, ka tiesiskuma princips paredz, ka tiesas rīcībai ir jāatbilst tiesību normām. Tādēļ, ja tiesību normās ir paredzēta sevišķa lietu izskatīšanas kārtība, tad tiesai tā ir jāievēro. Līdz ar to, konstatējot, ka zemākās instances tiesa lietu izskatījusi nepareizā kārtībā, augstākās instances tiesai atbilstoši tiesiskuma principam ir jārīkojas tā, lai tiktu nodrošināta iespēja lietu izskatīt tai paredzētajā kārtībā. Tiesai katrā konkrētajā gadījumā ir jāizvērtē, vai tik tiešām ir nepieciešams lietu izskatīt no jauna. Piemēram, ja nav pamata uzskatīt, ka lietas jaunā izskatīšana var novest pie citāda iznākuma, tad šāda izskatīšana neatbilstu procesuālās ekonomijas principam.

Izvērtējot Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 30.marta spriedumā norādīto motivāciju attiecībā uz Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmuma izpildi, Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa nav izvērtējusi, vai attiecībā uz šo prasījumu ir ievērota pirmstiesas izskatīšanas kārtība atbilstoši Administratīvā procesa likuma 363.pantā noteiktajai kārtībai. Apgabaltiesa arī konstatē, ka pirmās instances tiesa Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmuma izpildes tiesiskumu ir vērtējusi saistībā ar Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmuma tiesiskumu, kas nebūtu iespējams, skatot prasījumu kā sūdzību par administratīvā akta izpildi.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka prasījuma (sūdzības) jauna izskatīšana varētu novest pie citāda iznākuma.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā.

Tā kā iestādes darbību, kas vērstas uz administratīvā akta piespiedu izpildi, pārsūdzēšanai ir paredzēta sevišķa izskatīšanas kārtība, tad tiesvedība lietā šajā daļā ir izbeidzama. Iesniedzot pieteikumu, pieteicējs ir lūdzis atzīt par prettiesisku Jēkabpils cietuma administrācijas faktisko rīcību, pieteicēju ievietojot soda izolatorā, kas atbilst Administratīvā procesa likuma 363.panta otrajā daļā paredzētajai sūdzībai. Tādējādi pieteicēja sūdzība ir nosūtāma Administratīvajai rajona tiesai jautājuma izlemšanai par tiesvedības ierosināšanu.

[16] Pieteicējs pieteikumā lūdz atzīt par prettiesisku Ieslodzījuma vietu pārvaldes faktisko rīcību, nesniedzot atbildi pēc būtības uz 2007.gada 14.janvāra iesniegumu, un atlīdzināt morālo kaitējumu.

[16.1] Administratīvā procesa likuma 93.panta otrā daļa paredz, ja zaudējumus vai kaitējumu nodarījusi augstāka iestāde apstrīdēšanas procesā, pieteikumā par administratīvā akta vai faktiskās rīcības pārsūdzēšanu vienlaicīgi var prasīt arī atlīdzinājumu.

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējs ir ievērojis pirmstiesas izskatīšanas kārtību atlīdzinājuma prasījumam saistībā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmuma Nr.1/12-D/271 nodarīto kaitējumu.

[16.2] Administratīvā procesa likuma 81.panta pirmā daļa paredz, ka augstāka iestāde izskata lietu vēlreiz pēc būtības kopumā vai tajā daļā, uz kuru attiecas iesniedzēja iebildumi. Augstāka iestāde, pieņemot lēmumu par apstrīdēto administratīvo aktu, [..] ievēro apstrīdētā administratīvā akta veidu (65.pants). Panta ceturtajā daļā noteikts, ja iesniegumā par administratīvā akta apstrīdēšanu minēts apstrīdēšanas pamatojums, augstākas iestādes lēmuma pamatojumā norādāmi argumenti attiecībā uz šo iesniedzēja pamatojumu.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja 2007.gada 14.janvāra iesniegumu ir izskatījusi, pieņemot Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmumu Nr.1/12-D/271. Lēmumā ir nocitētas Noteikumu Nr.423 normas un norādīts, ka piemērotais disciplinārsods ir likumīgs un nav pamata to atcelt.

Apgabaltiesa atzīst, ka Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmums Nr.1/12-D/271 nesatur Administratīvā procesa likuma 67.panta otrajā daļā noteiktās rakstveidā izdota administratīvā akta sastāvdaļas.

[16.3] Judikatūrā atzīts, ka pamatojuma trūkums, skatot pieteikumu par administratīvā akta atcelšanu, var tikt uzskatīts gan par tik būtisku procesuālu pārkāpumu, ka tā dēļ administratīvais akts ir atceļams, gan par tādu pārkāpumu, kurš norādāms kā administratīvā akta trūkums, bet kurš pats par sevi nerada tādas tiesiskās sekas kā administratīvā akta atcelšana. Tas izvērtējams katrā konkrētajā gadījumā. Par galvenajiem kritērijiem izmantojami divi apstākļi: 1) vai saprātīgs administratīvā akta adresāts no attiecīgā administratīvā akta pamatojuma varēja saprast, kāpēc attiecībā uz viņu izdots konkrētā satura administratīvais akts; 2) vai tiesa, pārbaudot attiecīgā administratīvā akta tiesiskumu, balstoties uz tā pamatojumu, var secināt, ka pamatojums attaisno adresātam uzlikto pienākumu.

Apgabaltiesas ieskatā no lēmuma ir iespējams konstatēt, kura iestāde kādu sūdzību par kādu lēmumu ir izskatījusi un kāds ir iestādes pieņemtais lēmums. Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmumā – sākotnējā administratīvajā aktā – ir precīzi norādīts, kāpēc attiecībā uz pieteicēju ir izdots konkrētā satura administratīvais akts. Līdz ar to Ieslodzījuma vietu pārvaldes pieļautais procesuālais pārkāpums nav būtisks, t.i., tāds, kas varēja ietekmēt administratīvā akta saturu un rezultātu.

Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmums Nr.1/12-D/271 ir tiesisks, t.i., konstatētais procesuālais pārkāpums nav pamats atzīt par prettiesisku iestādes lēmumu, ar kuru pieteicējam ir piemērots disciplinārsods.

[16.4] Tomēr Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Ieslodzījuma vietu pārvalde, nenorādot pamatojumu Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmumā Nr.1/12-D/271, ir rīkojusies prettiesiski. Apgabaltiesas

ieskatā pieļautais procesuālais pārkāpums ir radījis pieteicēja tiesību aizskārumu, jo iestāde nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma noteiktos administratīvā akta noformēšanas nosacījumus, kā arī no Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmuma Nr.1/12-D/271 nav iespējams secināt, ka augstāka iestāde vēlreiz pēc būtības kopumā ir izskatījusi lietu. Šāda iestādes attieksme pret likuma normu ievērošanu un pret pieteicēju radīja pieteicējam bezcerību attiecībā uz viņa interešu aizstāvību apstrīdēšanas procesā, tādējādi radīja pieteicējam ciešanas.

[16.5] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturtā daļa paredz, ja tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, morālā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja tiesību aizskārums nav smags un pieteicējam ir atlīdzināms morālais kaitējums, saņemot Ieslodzījuma vietu pārvaldes rakstveida atvainošanos.

[17] Ņemot vērā, ka pieteicēja pieteikums ir daļēji apmierināms, pieteicējam ir atlīdzināma valsts nodeva.

[18] Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedums pārsūdzētajā daļā nav tiesisks un pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu un 282.panta 1.punktu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

S.D. pieteikumu apmierināt daļā.

Atzīt, ka Ieslodzījuma vietu pārvalde, nenorādot pamatojumu Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmumā Nr.1/12-D/271, ir pieļāvusi procesuālu pārkāpumu.

Ieslodzījuma vietu pārvaldei 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas sniegt *S.D.* rakstveida atvainošanos par Ieslodzījuma vietu pārvaldes procesuālo pārkāpumu, nenorādot pamatojumu Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmumā Nr.1/12-D/271.

S.D. pieteikumu noraidīt daļā par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.februāra lēmuma Nr.1/12-D/271 atzīšanu par prettiesisku.

Izbeigt administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *S.D.* pieteikumu, daļā par Jēkabpils cietuma administrācijas faktiskās rīcības, izpildot disciplinārsodu, atzīšanu par prettiesisku. Sūdzību par Jēkabpils cietuma priekšnieka 2007.gada 9.janvāra lēmuma izpildi nosūtīt jautājuma izlemšanai par tiesvedības ierosināšanu Administratīvajai rajona tiesai.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt *S.D.* valsts nodevu desmit latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja U.Mihailova

Tiesneši S.Kanenberga

E.Puriņš